

Projekt

EESTI NSV
KOHTUKORRALDUSE SEADUS

TALLINN — 1958

- 88619

Projekt

EESTI NSV
KOHTUKORRALDUSE SEADUS

TALLINN — 1958

Inve.nr. 3150 õigusaktid

TARTU ÜLIKOOLA
RAAMATUKOGU

Eesti NSV kohtukorralduse seaduse projekti juurde

Käesolev projekt on Eesti NSV kohtukorralduse seaduse esimene projekt.

Eesti NSV kohtukorralduse seaduse projekt on välja töötatud kooskõlas NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusandluse aluste projekti viimase redaktsiooniga.

Projekti väljatöötamisel on komisjoni poolt arvestatud kõiki neid muudatusi seadusandluses ning kohtute organiseerimises ja tegevuses, mis on toimunud 1938. aasta NSVL, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduse väljaandmise momendist alates.

Projektis on täielikult säilitatud kohtute tegevuse ja organiseerimise demokraatlikud printsiibid.

Kuid sealjuures sisaldab projekt ka mõningaid uusi sätteid, mis õigusmõistmise teostamise korra parandamise ja sotsialistliku seaduslikkuse edasise tugevdamise eesmärgil nõuavad seadusandlikku lahendamist.

Eesti NSV kohtukorralduse seaduse projekti väljatöötamise komisjon peab vajalikuks peatuda eraldi järgmistel küsimustel.

1. Projekt näeb ette jaoskonna rahvakohtute süsteemi reorganiseerimist ja ühtset rajooni või rajoonilist jaotust mittemomava linna kohtu moodustamist.

Vastavalt ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlustele 23. veebruarist 1957. a. «Tallinna linna rahvakohtute reorganiseerimise kohta» ja 27. septembrist 1957. a. «Eesti NSV linna- ja rajoonikohtute moodustamisest» on Eesti NSV-s tegelikult juba toimunud jaoskonna rahvakohtute ümberkorraldamine. Kuid kohtute reorganiseerimine ei ole veel kajastamist leidnud kehtivas 1938. a. NSVL, liidu- ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seaduses.

Kehtiv jaoskonnakohtute süsteem kutsus esile segadust kohtupraktikas, takistas ühtlast asjade jaotamist rahvakohtute vahel, raskendas sidepidamist kohalike partei- ja nõukogude organitega ning tihtipeale tekitas raskusi kodanikele, kes ei teadnud, missugusesse rahvakohtu jaoskonda neil tuleb avalduste ja kaebustega pöörduda.

Peale selle on praktika näidanud, et üksikud juriidilise ettevalmistuseta rahvakohtu kaasistujad, täites rahvakohtunike kohustusi viimaste puudumise korral, ei taganud kohtuasjade läbivaatamise õigsust, mille tulemusena nende eesistumisel langetatud otsused kriminaal- ja tsiviilasjades enamikul juhtudel Eesti NSV Ülemkohtu poolt tühistati ja saadeti uuesti läbivaatamiseks, mis kutsus esile venitamist asjade arutamisel.

Rajooni- ja linnakohtute organiseerimisel on aga võimalik loobuda rahvakohtunike kohustuste täitmisest rahvakaasistujate poolt, sest puuduvat rahvakohtunikku võib asendada linna- või rajoonikohtu teine rahvakohtunik.

Projekti § 27 näeb ette, et neis rajoonides, kus on üks rahvakohtunik, pannakse ENSV Ülemkohtu poolt tema äraoleku ajaks (puhkus, haigus jne.) rahvakohtuniku kohustuste täitmine naabruses asuva rajooni rahvakohtunikule.

Koos sellega säilib endine printsiip — rahvakohtuniku asendamine ühe rahvakaasistuja poolt.

Rahvakohtuniku asendamise küsimuse niisugune lahendamine võimaldab konkreetsetest asjaoludest olenevalt kindlustada õigusemõistmise teostamist normaalsetes tingimustes.

2. Projekti § 13 määrab kindlaks, et rahvakohtunikuks ja rahvakaasistujaks võib valida kodanikku, kes on saanud valimiste päevaks 25-aastaseks. Rahvakohtuniku ja rahvakaasistujate vanuse kõrgendamine võimaldab õigusemõistmisele kaasa tõmmata elukogemustega inimesi.

Projektis määratakse kindlaks tingimus, et rahvakohtunikul peab olema **juriidiline haridus**. Selles küsimuses nõudsid paljud komisjoni liikmed projekti sissevõtmist, et kohtunikud peavad olema kõrgema juriidilise haridusega.

Seoses sellega lähtub projekt kohtunike juriidilise hariduse küsimuse otsustamise vajadusest, nähes ette kaks varianti.

3. Projekti § 25 määrab rahvakohtute volituste kolmeaastase tähtaja asemel viieaastase.

Rahvakohtute volituste tähtaja pikendamine tagab rahvakohtunike kaadri stabiliseerumist ja määrab kindlaks ühtse volituste tähtaja kõikide kohtunike jaoks, arvestades seda, et Eesti NSV Ülemkohtu liikmed valitakse viieks aastaks.

4. Projekti § 14 näeb kohtunike vastutustunde tõstmise eesmärgil ette rahvakohtuniku ja rahvakaasistujate piduliku töötuse andmist.

5. Projekt näeb ette mitte ainult rahvakohtunike aruan- deid valijatele, vaid ka Eesti NSV Ülemkohtu esimehe aruan-

deid kohtu tööst nendele organitele, kelle poolt nad valiti, s.t. Ülemnõukogule ja tema Presiidiumile (§ 15).

6. Projekti § 21 näeb ette, et rahvakaasistujad kutsutakse oma kohustuste täitmisele kohtus tähtajaks mitte üle kahe nädala.

Kehtiv seadusandlus näeb ette rahvakaasistujate kohuste täitmist kohtus mitte rohkem kui kümme päeva aastas.

Rahvakohtu kaasistujate kahenädalane kohustuste täitmine kohtutes vastab kindlaksmääratud töönädalale.

7. Projekti § 43 näeb ette ENSV Ülemkohtu koosseisu pleenumi moodustamist.

Niisuguse organi kui ENSV Ülemkohtu pleenumi moodustamine on tingitud vajadusest anda vabariigi kohtutele juhendavaid selgitusi seadusandluse ühtse kohaldamise küsimustes vabariigi kohtupraktika üldistamise alusel.

Seoses vabariikide ülemkohtute järelevalvefunktsioonide laiendamisega pannakse ENSV Ülemkohtu pleenumile ka ENSV Ülemkohtu presiidiumi määruste peale esitatud protestide läbivaatamine.

8. Projekti § 40, nähes ette ENSV Ülemkohtu presiidiumi poolt asjade läbivaatamist järelevalve korras, paneb presiidiumile ka kassatsiooni-instantsi funktsioonid kriminaal- ja tsiviilkohtu otsuste ning määruste suhtes, mis on tehtud ENSV Ülemkohtu esimeses astmes.

ENSV Ülemkohtu kriminaal- ja tsiviilkohtu otsuste peale edasikaebamise sisseviimine on komisjoni liikmete arvamuse järgi vajalik.

Eesti NSV Ülemkohtule on allutatud peamiselt kriminaal- ja tsiviilasjad, mis enamikus teistes liiduvabariikides vaadatakse läbi oblasti- või ringkonnakohtute poolt, kelle otsuste peale võib edasi kaevata kassatsiooni korras.

Seepärast ei ole küllaldast alust lugeda Eesti NSV Ülemkohtu esimeses astmes langetatud kriminaal- ja tsiviilkohtu otsuseid lõplikeks ja edasikaebamisele mittekuuluvaiks.

9. Projekt näeb ette Eesti NSV kohtuministri õigust teha Eesti NSV Ülemkohtu Presiidiumile esildusi asjade uuesti läbivaatamiseks, mis olid välja nõutud rahvakohtute töö revideerimise tulemusena (§ 40).

See Eesti NSV kohtuministri õiguste laiendamine nähakse ette eesmärgil tugevdada kontrolli rahvakohtute töö üle ja kiiremini kõrvaldada revideerimistega kindlakstehtud seaduserikkumised.

10. Projekt sisaldab eraldi peatüki (V) rahvakohtunike distsiplinaarvastutuse kohta. Projekti selle peatüki aluseks on võetud «Määrustik rahvakohtunike distsiplinaarvastutuse kohta», mis on kinnitatud NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 15. juulist 1948. aastast.

Seoses sellega, et Eesti NSV kohtukorralduse seaduse projekti vastuvõtmine nõuab mõnede muudatuste tegemist Eesti NSV Konstitutsioonis ja toob kaasa mõnede seadusandlike aktide tühistamise, lisatakse nendes küsimustes vastav projekt.

(A. Maiorova)

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
komisjoni esimees

EESTI NSV KOHTUKORRALDUSE SEADUS

Esimene peatükk

Üldeeskirjad

§ 1. Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 77 teostavad Eesti NSV-s õigusemõistmist rahvakohtud, Eesti NSV Ülemkohus ja sõjatribunalid.

Kedagi ei või kuriteo toimepanemises süüdi tunnistada ega selle eest karistada muidu kui kohtuotsusega.

§ 2. Õigusemõistmise ülesandeks on:

a) kaitsta NSV Liidu ja liiduvabariikide ühiskondlikku ja riiklikku korraldust, sotsialistlikku majandussüsteemi ja sotsialistlikku omandit;

b) kaitsta kodanike seadusega tagatud poliitilisi, töö- ja elamu-alaseid ning teisi isiklikke ning varalisi õigusi ja huve;

c) kaitsta riiklike asutuste, ettevõtete, kolhooside, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide seadusega tagatud õigusi ja huve;

d) tagada seaduste täpset ja kõrvalekaldumatut täitmist Eesti NSV territooriumil kõikide asutuste, ettevõtete, organisatsioonide, ametiisikute ja kodanike poolt.

§ 3. Kohus kasvatab kogu oma tegevusega NSV Liidu kodanikke kodumaale ja kommunismi üritustele ustavuse vaimus, nõukogude seaduste täpse ja kõrvalekaldumatu täitmise, sotsialistlikusse omandisse hoolitseva suhtumise, töödistsipliinist kinnipidamise, riiklikesse ja ühiskondlikesse kohustustesse ausa suhtumise, sotsialistliku ühiselu reeglitest ja kodanike õigustest, aust ning väärikusest lugupidamise vaimus.

§ 4. Õigusemõistmist teostatakse:

a) kohtuistungeil tsiviilasjade arutamise ja lahendamise teel vaidlustes, mis puudutavad kodanike, riiklike asutuste ja ettevõtete, kolhooside ning kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja seaduslikke huve;

b) kohtuistungeil kriminaalasjade arutamise ja kuriteo toimepanemises süüdi olevate isikute karistamise teel seaduses ettenähtud karistusega.

§ 5. Õigusemõistmise aluseks on:

a) kõikide kodanike üheõiguslikkus kohtu ees, vaatamata nende sotsiaalsele, varalisele ja teenistuslikule seisundile ning rahvuslikule ja rassilisele kuuluvusele;

b) ühtne ja kõikidele kohtutele kohustuslik NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlus.

§ 6. Eesti NSV Konstitutsiooni § 84 alusel on kohtunikud õigusemõistmise teostamisel sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.

§ 7. Eesti NSV Konstitutsiooni § 82 kohaselt toimub kohtupidamine Eesti NSV-s eesti keeles või antud maakoha elanikkonna enamiku emakeeles, kusjuures isikuile, kes seda keelt ei valda, tagatakse kohtuasja materjalidega täielik tutvumine tõlgi kaudu, samuti on õigus esineda kohtus oma emakeeles.

§ 8. Eesti NSV Konstitutsiooni § 83 kohaselt on kohtuasjade arutamine kõigis kohtutes avalik.

Kohus võib asja arutada kinniste uste taga erandjuhtudel, mis on ette nähtud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandluses, kusjuures kohtuotsus kuulutatakse avalikult.

§ 9. Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni §-le 83 peab kohus süüalusele kindlustama võimaluse end esitatud süüdistuse vastu kaitsta.

Kodanikele juriidilise abi andmise ja nende kohtuliku kaitsese ülesandeid teostab Eesti NSV advokatuur.

§ 10. Tsiviil- ja kriminaal-asjade arutamisest kohtus võtab osa prokurör NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kehtestatud korra kohaselt.

§ 11. Asja arutamine kõigis kohtutes esimese astme kohtuna toimub kohtuniku ja kahe rahvakaasistuja osavõtul.

§ 12. Eesti NSV Konstitutsiooni §-de 80 ja 81 kohaselt on kohtud valitavad.

§ 13. Kohtunikuks võib valida NSV Liidu iga kodanikku, kellel on valimisõigus, kes on saanud valimiste päevaks 25-aastaseks ja kellel on juriidiline haridus.

Rahvakaasistujaks võib valida NSV Liidu iga kodanikku, kellel on valimisõigus ja kes valimiste päevaks on saanud 25-aastaseks.

Variante: Kohtunikuks võib valida NSV Liidu iga kodanikku, kellel on valimisõigus, kes valimiste päevaks on saanud 25-aastaseks ja kellel on kõrgem juriidiline haridus.

Rahvakaasistujaks võib valida NSV Liidu iga kodanikku, kellel on valimisõigus ja kes valimiste päevaks on saanud 25-aastaseks.

§ 14. Kohtunikud ja rahvakaasistujad annavad pärast nende valimist piduliku tšootuse, mille tekst on järgmine:

«Töötan pidulikult järgida rangelt seadusi, ausalt ja erapooletult täita kohtuniku kohustusi, kaitsta sotsialistliku riigi huve ja Nõukogude kodanike õigusi.»

§ 15. Rahvakohtunikud esinevad aruandega kohtu tööst valijate ees.

Eesti NSV Ülemkohtu esimees esineb aruandega ENSV Ülemkohtu tööst Eesti NSV Ülemnõukogu ja tema Presiidiumi ees.

§ 16. Kohtunikelt ja rahvakaasistujailt ei tohi nende volitusi ära võtta muidu kui nende tagasikutsumise teel valijate või neid valinud organi poolt või nende suhtes tehtud süüdimõistva kohtuotsuse alusel.

Kohtunike ja rahvakaasistujate tagasikutsumise korra määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

§ 17. Rahvakohtuniku väljalangemise korral enne volituste tähtaja lõppu määrab uue rahvakohtuniku valimised kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu hiljemalt kahe kuu jooksul.

§ 18. Eesti NSV Ülemkohtu liikmete väljalangemise korral enne volituste tähtaja lõppu valitakse uued liikmed Eesti NSV Ülemnõukogu järjekordsel istungjärgul.

§ 19. Kohtunike kriminaalvastutusele võtmine ja sellega seoses nende ametist kõrvaldamine või kohtu alla andmine võib toimuda:

a) rahvakohtunike suhtes ainult Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekul;

b) Eesti NSV Ülemkohtu liikmete ja Eesti NSV Ülemkohtu rahvakaasistujate suhtes ainult Eesti NSV Ülemnõukogu või selle istungjärkude vaheajal Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi nõusolekul.

§ 20. Õigusemõistmisel on rahvakaasistujail kõik kohtuniku õigused.

§ 21. Rahvakaasistujad kutsutakse oma kohustuste täitmisele kohtus nimekirja järjekorras arvestusega, et rahvakaasistuja kohustuste täitmine ei ületaks kahte nädalat aastas.

Kui see tähtaeg möödub asja arutamise kestel, pikeneb see kuni asja arutamise lõpuni.

§ 22. Rahvakaasistujad säilitavad oma töökohal keskmise palga kohustuste täitmise aja eest kohtus.

Kõikidel muudel juhtudel tasutakse rahvakaasistujatele nende kohustuste täitmise eest kohtus Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud korra kohaselt.

§ 23. Eesti NSV rahvakohtuid juhib Eesti NSV Kohtuministerium kohtute tegevuse revideerimise ja kohtupraktika üldistamise teel.

Teine peatükk

Rahvakohus

§ 24. Rahvakohtud moodustatakse kõigis maa- ja linnarajoonides ning rajoonilise jaotuseta linnades.

Igasse rahvakohtusse valitakse vajaduse kohaselt üks või mitu rahvakohtunikku. Rahvakohtunike arvu igas rahvakohtus määrab kindlaks Eesti NSV Ministrite Nõukogu. Rahvakohtute kaasistujate arvu määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

§ 25. Rahvakohtud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, otsese ühetaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.

Rahvakohtute valimiste kord määratakse kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kinnitatud Eesti NSV rahvakohtute valimise määrustikuga.

§ 26. Kui linna või rajooni rahvakohtus on mitu rahvakohtunikku, siis valitakse vastava linna või rajooni töörahva saadikute nõukogu poolt üks nendest rahvakohtu esimeheks.

§ 27. Kui linna või rajooni rahvakohtus on valitud üks rahvakohtunik, pannakse rahvakohtuniku kohustuste täitmine tema ajutise äraoleku ajaks Eesti NSV Ülemkohtu poolt naabruses asuva linna või rajooni rahvakohtunikule või rajooni töörahva saadikute nõukogude täitevkomitee poolt Eesti NSV Kohtuministeriumi esilduse alusel vastava rajooni rahvakohtu ühele rahvakaasistujale.

§ 28. Rahvakohtu kompetentsi kuuluvad kõik tsiviil- ja kriminaalasjad, välja arvatud kontrrevolutsiooniliste kuritegude, sõjaväeliste kuritegude ja kuriteoasjad, mille eest on ette nähtud kõrgema karistumäära kohaldamine, samuti kriminaalasjad ja tsiviilvaidlused, mis NSV Liidu ja Eesti NSV seadustega on antud teiste kohtute kompetentsi.

Kolmas peatükk

Eesti NSV Ülemkohus

§ 29. Eesti NSV Ülemkohus on kõrgem kohtuorgan Eesti NSV-s.

§ 35. Eesti NSV Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukollegium arutab:

- a) Eesti NSV Ülemkohtu kompetentsi antud tsiviilasju esimese astme kohtuna;
- b) rahvakohtute tsiviilasjus jõustumata otsustele, määrustele ja erimäärustele esitatud proteste ja kaebusi;
- c) rahvakohtute tsiviilasjus jõustunud otsustele, määrustele ja erimäärustele esitatud proteste.

§ 36. Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukollegium arutab:

- a) Eesti NSV Ülemkohtu kompetentsi antud kriminaalasju esimese astme kohtuna;
- b) rahvakohtute kriminaalasjus jõustumata otsustele, määrustele ja erimäärustele esitatud kaebusi ja proteste;
- c) rahvakohtute kriminaalasjus jõustunud otsustele, määrustele ja erimäärustele esitatud proteste.

§ 30. Eesti NSV Konstitutsiooni § 80 kohaselt valitakse Eesti NSV Ülemkohus Eesti NSV Ülemnõukogu poolt viieks aastaks.

§ 31. Eesti NSV Ülemkohus koosneb esimehest, esimehe asetäitjatest, Ülemkohtu liikmetest ja rahvakaasistujatest. Rahvakaasistujate arvu määrab kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Eesti NSV Ülemkohtu valimisel.

Rahvakaasistujad võtavad osa kohtuasjade arutamisest Ülemkohtus esimeses astmes.

§ 32. Eesti NSV Ülemkohus teostab järelevalvet rahvakohtute töö üle Eesti NSV-s:

- a) rahvakohtute jõustumata otsuste, määruste ja erimääruste peale esitatud protestide ja kaebuste läbivaatamisega;
- b) rahvakohtute jõustunud otsuste, määruste ja erimääruste peale esitatud protestide läbivaatamisega.

§ 33. Eesti NSV Ülemkohtu tööd juhib esimees. Ülemkohtu esimees on eesistujaks kohtuasjade arutamisel või määrab selleks Ülemkohtu liikmeid; samuti määrab ta Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi ja pleenumi istungite aja, on istungitel eesistujaks ja jaotab kohtu liikmeid kohtukolleegiumide vahel. Eesti NSV Ülemkohtu esimees võtab pleenumile lahendamiseks küsimusi, mis nõuavad lahendamist viimase poolt.

§ 34. Eesti NSV Ülemkohtus tegutsevad:

- a) tsiviilasjade kohtukolleegium;
- b) kriminaalasjade kohtukolleegium;
- c) presiidium;
- d) pleenum.

~~§ 35. Eesti NSV Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukolleegium arutab:~~

~~a) Eesti NSV Ülemkohtu kompetentsi antud kriminaalasju esimese astme kohtuna;~~

~~b) rahvakohtute kriminaalasjades jõustumata otsuste, määruste ja erimääruste peale esitatud kaebusi ja proteste;~~

~~c) rahvakohtute kriminaalasjades jõustunud otsuste, määruste ja erimääruste peale esitatud proteste.~~

§ 37. Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumid arutavad esimese astme kohtuna tsiviil- ja kriminaalasju koosseisus: eesistuja — Eesti NSV Ülemkohtu esimees, tema asetäitja või Eesti NSV Ülemkohtu liige ja kaks rahvakaasistujat.

§ 38. Eesti NSV Ülemkohtu kohtukolleegiumid arutavad rahvakohtute otsuste ja määruste peale esitatud kaebusi ja proteste kassatsiooniastmes kolmest Eesti NSV Ülemkohtu liikmest koosnevas koosseisus.

§ 39. Eesti NSV Ülemkohtu presiidium koosneb Eesti NSV Ülemkohtu esimehest, tema asetäitjatest ja Ülemkohtu liikmetest.

Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi arvulise ja isikulise koosseisu kinnitab Eesti NSV Ülemkohtu esimehe ettepanekul Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium.

Presiidium arutab asju presiidiumi 2/3 koosseisu kohalolekul.

§ 40. Eesti NSV Ülemkohtu presiidium vaatab läbi:

a) järelevalve korras Eesti NSV Ülemkohtu kohtukollegiumide otsuste ja määruste peale esitatud proteste;

b) kassatsiooni korras Eesti NSV Ülemkohtu poolt esimeses astmes tehtud otsuste ja määruste peale esitatud kaebusi ja proteste.

Eesti NSV Ülemkohtu presiidium vaatab samuti läbi Eesti NSV kohtuministri esildusi rahvakohtute otsuste peale asjades, mis on kohtutest välja nõutud revideerimiste ja kohtupraktika üldistamise tulemusena.

§ 41. Eesti NSV Ülemkohtu pleenum koosneb Eesti NSV Ülemkohtu esimehest, tema asetäitjatest ja Ülemkohtu liikmetest.

Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi istungitest võtavad nõuandva hääleõigusega osa Eesti NSV prokurör ja Eesti NSV kohtuminister.

§ 42. Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi kutsub kokku Eesti NSV Ülemkohtu esimees vähemalt üks kord kolme kuu jooksul.

Pleenumi istungid loetakse otsustusvõimelisteks, kui neist võtab osa vähemalt 2/3 Eesti NSV Ülemkohtu liikmetest.

§ 43. Eesti NSV Ülemkohtu pleenum vaatab läbi:

a) Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi määruste peale esitatud proteste;

b) kohtupraktika materjale Eesti NSV Ülemkohtu esimehe, Eesti NSV prokuröri ja Eesti NSV kohtuministri esitusel ning annab kohtutele juhendeid kohtupraktika ühtsuse ja seadusandluse kohaldamise küsimustes.

Eesti NSV Ülemkohtu pleenum esitab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile esildusi küsimustes, mis kuuluvad lahendamisele seadusandlikus korras või nõuavad Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi tõlgendamist.

Neljas peatükk

Kohtuotsuste ja -määruste täitmine

§ 44. Kohtuotsuste ja -määruste täitmist tsiviilasjades ja varaliste sissenõuete osas kriminaalasjades teostavad kohtutäiturid.

§ 45. Kohtutäiturid määratakse kohale ning vabastatakse kohalt rahvakohtu esimehe või rahvakohtuniku poolt.

§ 46. Kohtutäituri nõudmised ja ettekirjutised, mis on seotud kohtuotsuste ja -määruste täitmisega, on kohustuslikud kõikidele ametiisikutele ja kodanikele.

Viies peatükk

Kohtunike distsiplinaarvastutus

§ 47. Nõukogude kohtunik peab kalliks pidama rahva usaldust ja olema eeskujuks kodumaa teenimisel, täpselt kinni pidama nõukogude seadustest, olema kõrge moraaliga ja laitmatu käitumisega selleks, et omada moraalset õigust teiste üle kohut mõista.

Kohtuniku ametialane lohakus ja ebaväärikas käitumine õonestavad kohtu autoriteeti, toovad kahju õigusemõistmisele ning riigi ja kodanike huvidele, seepärast peab niisugune käitumine kaasa tooma karmi vastutuse.

§ 48. Ametialase lohakuse ja ebaväärika käitumise eest kannavad kohtunikud distsiplinaarkorras vastutust distsiplinaarkolleegiumi ees.

§ 49. Distsiplinaarkolleegium moodustatakse Eesti NSV Ülemkohtu juures ja ta koosneb Eesti NSV Ülemkohtu esimehest või tema asetäitjatest ja kahest Ülemkohtu liikmest, kes määratakse Eesti NSV Ülemkohtu esimehe poolt.

§ 50. Õigus algatada distsiplinaarasja rahvakohtunike ja Eesti NSV Ülemkohtu liikmete vastu on Eesti NSV Ülemkohtu esimehel ja Eesti NSV kohtuministril.

§ 51. Distsiplinaarasja algatamise aluseks on:

- a) töödistsipliini rikkumine;
- b) ametialane lohakus kohtu töös;
- c) ebaväärikas käitumine.

§ 52. Distsiplinaarasja kohtunike vastu võib algatada ühe kuu jooksul üleastumise avastamise päevast arvates, kuid mitte hiljem kui kuue kuu jooksul üleastumise sooritamisest.

§ 53. Distsiplinaarkolleegium võib määrata järgmisi distsiplinaarkaristusi:

- a) märkus;
- b) noomitus;
- c) vali noomitus.

Kui distsiplinaarkolleegium leiab, et kohtunik ei või enam oma kohale jääda, teatab ta sellest Eesti NSV kohtuministrile küsimuse tõstatamiseks kohtuniku tagasikutsumise kohta enne volituste tähtaja lõppemist.

Kui distsiplinaarkolleegium leiab kohtuniku tegudes kriminaalkuriteo tunnuseid, tõstatab ta kohtuniku kriminaalvastutusele võtmise küsimuse.

§ 54. Eesti NSV Ülemkohtu distsiplinaarkolleegiumi otsused on lõplikud ja edasikaebamisele ei kuulu.

§ 55. Kui ühe aasta jooksul, arvates distsiplinaarkaristuse määramisest kohtunikule, ei määrata uut distsiplinaarkaristust, loetakse ta distsiplinaarselt karistamatuks.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

muudatuste ja täienduste tegemise kohta Eesti NSV
Konstitutsiooni (Põhiseaduse) paragrahvides 77, 81 ja 84.

Seoses Eesti NSV kohtukorralduse seaduse vastuvõtmisega Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

Muuta ja täiendada Eesti NSV Konstitutsiooni paragrahve 77, 81 ja 84, sõnastades need järgmiselt:

«§ 77. Õigusemõistmist Eesti NSV-s teostavad rahvakohtud, Eesti NSV Ülemkohus ja sõjatribunalid.»

«§ 81. Rahvakohtud valitakse rajooni (linna) kodanike poolt üldise, otsese ja ühetaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.»

«§ 84. Kohtunikud on õigusemõistmisel sõltumatud ja alluvad ainult seadusele.»

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
esimees

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
sekretär

**EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI
SEADLUS**

**muudatuste tegemise kohta «Eesti NSV rahvakohtute
valimiste määrustikus».**

Seoses Eesti NSV kohtukorralduse seaduse vastuvõtmisega otsustab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium teha muudatused «Eesti NSV rahvakohtu valimiste määrustiku» paragrahvides 1 ja 2, sõnastades need järgmiselt:

«1. Eesti NSV Konstitutsiooni § 81 alusel valitakse rahvakohtud rajooni (linna) kodanike poolt üldise, otsese ja üheaolise valimisõiguse alusel salajasel hääletamisel viieks aastaks.»

«2. Rahvakohtunikuks võib valida iga NSV Liidu kodaniku, kellel on valimisõigus, kes valimiste päevaks on saanud 25-aastaseks ja kellel on juriidiline haridus.

Rahvakaasistujaks võib valida iga NSV Liidu kodanikku, kellel on valimisõigus ja kes valimiste päevaks on saanud 25-aastaseks.»

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
esimees

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
sekretär

A

88619

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00859891 6